

WIELKIE
PYTANIA

GRZEGORZ
SZYMANOWSKI

SCENARIUSZ LEKCJI

Program nauczania filozofii zakres rozszerzony dla szkoły ponadpodstawowej (LO, Technikum)

opracowany w ramach projektu

„Tworzenie programów nauczania oraz scenariuszy lekcji i zajęć wchodzących w skład zestawów narzędzi edukacyjnych wspierających proces kształcenia ogólnego w zakresie kompetencji kluczowych uczniów niezbędnych do poruszania się na rynku pracy”

dofinansowanego ze środków Funduszy Europejskich w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, 2.10 Wysoka jakość systemu oświaty

Warszawa 2019

Redakcja merytoryczna – dr Jolanta Sawicka-Jurek

Recenzja merytoryczna – prof. Radosław Cezary Gwizdon
dr Jan Łukasiuk
Katarzyna Szczepkowska-Szczęśniak
Agnieszka Ratajczak-Mucharska

Redakcja językowa i korekta – Altix

Projekt graficzny i projekt okładki – Altix

Skład i redakcja techniczna – Altix

Warszawa 2019

Ośrodek Rozwoju Edukacji
Aleje Ujazdowskie 28
00-478 Warszawa
www.ore.edu.pl

Publikacja jest rozpowszechniana na zasadach wolnej licencji Creative Commons –
Użycie niekomercyjne 4.0 Polska (CC-BY-NC).
<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/deed.pl>

Temat lekcji:

Czy zasady ekonomiczne można przypisać moralności?

Klasa / czas trwania lekcji:

klasa I, czas 3x 45 min

Cele:

Po lekcji uczeń:

- a) przedstawia główne założenia etyki utilitarystycznej;
- b) omawia dziedziny ludzkiej wolności: wolność przekonań, wolność postępowania, wolność zrzeszania; wyjaśnia zasadę niekrzywdzenia innych;
- c) posługuje się tą zasadą w moralnej ocenie przykładowych działań ludzkich;
- d) analizuje fragment O wolności Johna Stuarta Milla (rozdz. I Rozważania wstępne, rozdz. II od słów: „Gdyby cała ludzkość...” do słów „...wywołane przez jej kolizję z błędem”).

Pytania kluczowe: Czy etyka może przypominać biznes? Czy liczy się w niej ilość?

Metody/Techniki/Formy pracy

Metody i techniki pracy: gra symulacyjna, praca z tekstem pod kierunkiem, podział klasy na mniejsze grupy (związane z przydzielonymi zadaniami), analiza tekstu źródłowego, technika mówiącej tablicy – do zaprezentowania wyników pracy pod kierunkiem. Sugerowane zastosowanie oceniania kształtującego (OK).

Środki dydaktyczne:

- gra typu Eurobiznes (potrzebne kilka sztuk) lub lepiej Chłopska szkoła biznesu.
- karteczki dla uczniów (zielone, żółte, czerwone) – do pracy z OK.
- fragment tekstu J. S. Milla.
- karteczki samoprzylepne.

Opis przebiegu lekcji:

- a) Zapisujemy na tablicy NaCoBeZU: Wiem, czym jest zasada niekrzywdzenia w zestawieniu z wolnością; potrafię opisać jak wolność widzieli utilitaryści.
- b) rozgrywamy kilka partii gry symulującej stosunki handlowe. W przypadku gier dla 4 osób rozgrywamy to w grupach, w przypadku Chłopskiej szkoły biznesu możemy rozegrać to całą klasą. W trakcie rozgrywki, w swobodnej rozmowie zwracamy uwagę na charakterystyczne cechy biznesu – zmniejszanie pozytywnych sentymentów wobec konkurencji, zanik rycerskich zasad. Stawiamy problem, czy etyka może przypominać biznes, tzn. traktować problem ilościowo, czy raczej ważniejsza jest zasada niekrzywdzenia innych?

- c) rozdajemy fragmenty tekstu. Uczniowie pracują nad tekstem, porównując jego treść na bieżąco z wnioskami wynikającymi z gry oraz wypisując dodatkowe zasady- wolność przekonań, wolność postępowania, wolność zrzeszania. Czekamy na zasygnalizowanie, że uczniowie są gotowi do szerszej rozmowy o utylitaryzmie.
- d) rozdajemy przyklepne karteczki – uczniowie przygotowują wypowiedzi w technice „mówiącej tablicy”. Dla części uczniów z SPE to dobra forma wypowiedzi, pozostałym można zaproponować przedstawienie w formie scenki dramatycznej.
- e) przez cały czas obserwujemy, czy nie pojawiają się zielone karteczki.
- f) jeśli zielonych kartek nie pojawi się wystarczająco dużo, proponujemy wykonanie jeszcze jednego ćwiczenia – przy użyciu własnych smartfonów uczniowie mają wyszukać nazwiska i koncepcje innych utylitarysów. Oczekujemy nadal na zielone kartki.
- g) zakończenie – wybieramy jedną lub dwie osoby z zielonymi kartkami, by podsumować zajęcia.
Wprowadzamy samoocenę.

Komentarz metodyczny

Zajęcia zostały przygotowane zgodnie z założeniami konstruktywizmu (patrz: program s. 2-3 i bibliografia). Przygotowanie wcześniej materiału ułatwi lekcję. Konstruktywistyczna lekcja jest nastawiona na współpracę między uczniami z SPE, mają oni też możliwość wyrażenia swojego zdania w sposób alternatywny. Lekcja jest przygotowana z nastawieniem na kształtowanie kompetencji kluczowych zgodnie ze wskazówkami zamieszczonymi w programie i należy cały czas mieć je na uwadze. W przypadkach uczniów z SPE – wykorzystanie samodzielnej pracy plastycznej ma ułatwić ekspresję. Lekcja jest prowadzona zgodnie z zasadami SUS i OK. Członkowie grup na koniec powinni dokonać oceny koleżeńskej pracy, zgodnie z założeniami OK.

Bibliografia:

Mill John S. (2005) O wolności, Warszawa, Wydawnictwo Naukowe PWN